

REPubLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO
KOMUNA E VUSHTRRIË-OPŠTINA VUČITRRI

01 Nr. / Br 273/20

Nr. i fq. / Br. st -49-

Data: / Datum 30.12.2020

VUSHTRRI - VUČITRRI

**REPUBLIKA E KOSOVËS
KUVENDI I KOMUNËS-VUSHTRRI**

**PLANI
STRATEGJIK I PËRKRAHJES SË PRODHUESVE NË KOMUNËN
E VUSHTRRIË**

Vushtrri dhjetor 2020,

**PLANI
STRATEGJIK I PËRKRAHJES SË PRODHUESVE NË KOMUNËN
E VUSHTRRIË**

MoU

Komuna e Vushtrrisë dhe GAC-Prishtina

Implementuar nga

Institute for Sustainable Development

SKK	Strategjia për Përkrahjen e Prodhuesve
SËOT	Analiza e komunitetit për fuqinë, mundësitë, dobësitë, rreziqet
GLV	Grupi Lokal i Veprimit
MFT	Ministria e Financave dhe Transfereve
LED	Zhvillimi Ekonomik Lokal
BE	Bashkimi Evropian
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l' Economie Rurale
ZHERR	Zhvillimi Ekonomik Rural dhe Regjional

TABELA E PËRMBAJTJES

SHKURTESAT	2
PËRMBLEDHJA EKZEKUTIVE	5
HYRJE	7
OBJEKTIVI	8
METODOLOGJIA	9
Organizimi i grupit punues të komunitetit	9
Analizimi 9	
Zhvillimi strategjik 10	
Objektivat e Komunitetit	11
PROFILI EKONOMIK I KOMUNËS SË VUSHTRRIË	12
Struktura e popullatës sipas aktivitetit ekonomik	12
Buxheti Komunal dhe mbështetja për prodhues	12
ORGANIZIMI I GRUPIT PUNUES	13
PUNËTORIA PËR ANALIZËN SOCIO-EKONOMIKE	13
<i>SËOT ANALIZA</i>	14
PUNËTORIA PËR PRIORITETET STRATEGJIKE	18
VIZIONI DHE SYNIMET	19
VIZIONI DHE MISIONI	19
SYNIMET STRATEGJIKE	20
S1. Përkrahja administrative dhe fiskale e bizneseve prodhuese në komunën e Vushtrrisë	21
Privilegjimi i bizneseve prodhuese	22
Kartela e Privilegjit 22	
Përmirësimi i mëtutjeshëm i ofrimit të shërbimeve për bizneset	23
Klubi i prodhuesve 23	
Rregullimi ligjor për lehtësira fiskale komunale dhe nacionale	24
Rishqyrtimi dhe ndryshimi i rregulloreve komunale	24
Zona 0 në tatimin në pronë	24
Vushtrria Pilot projekt-Lehtësira fiskale (taksat nacionale) për prodhues	24
Suportimi i prodhuesve nga administrata komunale në institucione tjera	25

S2. Rritja e kapaciteteve egzistuese dhe potenciale të prodhuesve	25
Themelimi i zonës së veçant ekonomike për prodhues	26
THEMELIMI I QENDRËS TRAJNUESE DHE INOVATIVE.....	27
Laboratori I cilësisë dhe prodhimeve ushqimore.....	27
Financimi i prodhuesve lokal	28
Roli vendimmarrës i prodhuesve në të gjitha organet publike	28
Këshilli Ekonomik 29	
Grupi Lokal i Veprimit Vicianum	29
S3. Promovimi i prodhuesve të Vushtrrisë në tregun nacional dhe global.	30
Dita e prodhuesve vushtrrias-Prishtinë.....	31
QAJFEST 31	
Projekte dhe aktivitete të tjera që GLV do të jetë bartëse	31
S4. prodhuesit pjesë e vendimmarrjes publike	32
PRIORITETET	33
OBJEKTIVAT PRIORITARE NGA KOMUNA PËR ZHVILLIM DHE IMPLEMENTIM	34
SPECIFIKIMI I NEVOJAVE PËR PROJEKT PROPOZIM	34
PLANET PËR VEPRIM	35
Plani i Veprimit – identifikimi dhe hartimi i profilit të bizneseve dhe prodhuesve.....	35
Plani i Veprimit – Zona e veçant ekonomike për prodhues	37
PLANI I AKTIVITETEVE	38
REKOMANDIMET.....	41
SHTOJCA I: KONTURAT E NJË PROJEKT PROPOZIMI.....	43
Shtojca IV: Përcaktimi i Treguesve Matës	46
SHTOJCA V: Shembull për implementimin e SPP	47

Plani për përkrahjen e prodhuesve në komunën e Vushtrrisë e prezantuar në këtë dokument është një rishqyrtim më i thellë i komunitetit që thekson fokusin dhe nevojat prodhuesve në komunën e Vushtrrisë. Kjo Strategji e cila përcakton orientimin strategjik të komunës që qëllim e ka zhvillimin dhe përkrahjen e prodhuesve në komunën e Vushtrrisë do të na shpie në formulimin e qëllimeve dhe objektivave strategjike të komunës dhe do të shërbej si udhërrëfyes për punën e tyre të mëtejshme gjatë viteve të ardhshme. Strategjia përfundimtare është një mjet që duhet të implementohet, dhe kërkon ndihmë shtesë dhe kapacitete të zhvillimit të projekteve. Komuna e Vushtrrisë janë të vetëdijshëm se duhet të sigurojë udhëzime strategjike dhe udhëheqje nëse duhet të arrihen rezultatet konkrete. Kjo përfshinë mbikëqyrjen/përgjegjësinë, koordinimin dhe njerëzit kyç për të përkrahur iniciativat ekonomike rurale.

Komuna ka organizuar një ekip të gjerë të komunitetit i përbërë nga personat kyç të qeverisë lokale, të sektorit publik dhe atij privat dhe veqanërisht të prodhuesve pasi që objektivi është që planifikimi dhe implementimi i zhvillimit të sektorit prodhues të bëhet bashkarisht nga prodhuesit dhe komuna, që do të jetë fasilitator në të gjitha procesit e zhvillimit ekonomik rural dhe të strategjisë në përgjithësi. Ky ekip ka kompletuar një proces të analizimit të problemeve, nevojave dhe mundësive potenciale të komunës. Kjo punë ka nevojë që të shqyrtohet në kontekst të një profili social dhe ekonomik të ri freskuar me të dhëna. Ky proces do të shpie tek finalizimi i Strategjisë për përkrahjen e prodhuesve dhe do të lejojë komunën të përcaktoj detyrat dhe aktivitetet për të kompletuar një plan të implementimit.

Plani Zhvillimor Urban dhe dokumentet tjera planifikuese strategjike sigurojnë një profil të mirë ekonomik të komunës dhe shumica e të dhënave statistikore dhe informatat tjera në lidhshmëri me karakteristikat e Komunës. Këto dokumente gjithashtu kanë elaboruar mbi sektorët e mundshëm për zhvillim ekonomik dhe kanë identifikuar shumë projekte, shumica prej të cilave ende nuk janë implementuar, me përjashtim të disa projekteve të infrastrukturës.

Ekipi punues ka përgatitur një raport fillimor dhe një plan të punës e cila ka integruar përpjekjet e mëparshme për zhvillim ekonomik rural. Bazuar në këtë hulumtim, dhe duke formuar lidhjet dhe koordinimin, ky ekip ka kontaktuar një kontraktues (pjesë e ekipit) për të lehtësuar hartimin sa më të arritshëm të strategjisë. Ekipi punues përbëhet nga përfaqësuesit e Green Art Center

Prishtina si menaxhes të procesit të hartimit të strategjisë dhe operatrit ekonomik si implementues të SPP Vushtrri. Përfaqësuesit e komunës së Vushtrrisë dhe përfaqësuesit e bizneseve prodhuese në komunën e Vushtrrisë kanë marrë pjesë aktive në procesin e hartimit të strategjive, kanë fasiluar procesin dhe kanë monitoruar në përgjithësi punën. Duke pas parasysh situatën e prijuar prej Pandemisë grupi punes ka qenë i detyruar të ndryshoj formën e implementimit të SPP, të përshtatur kryesisht përmes intervistave me zyrtarët komunal dhe përfaqësuesit e bizneseve, në mënyrë që pas përfundimit të kësaj situate të mbaj ëorkshope dhe forma tjera të punës grupore dhe të bëj një evaluim të strategjisë për përkrahjen e prodhuesve.

Prandaj faza e II-të do të fokusohet më fuqishëm në thellimin dhe shtrirjen e ndikimit të arritur për modelet dhe zgjidhjet e fazës së I-rë.

Në këtë Draft të SPP është prezantuar plani për të përkrahur zhvillimin e sektorëve kyç të prodhimit në orientimet si vijon:

- **Inkudrimi i prodhuesve si pjesë të vendimmarrjes publike.**
- **Krijimi i lehtësirave administrative dhe tatimore për prodhuesit.**
- **Rritja e kapaciteteve egzistuese dhe potenciale të prodhuesve.**
- **Promovimi i prodhuesve të Vushtrrisë në tregun nacional dhe global.**

Nën udhëzimet e komunës së Vushtrrisë, është filluar të punojë në agjendën e Strategjisë së Përkrahjes së Prodhuesve të komunës së Vushtrrisë dhe me përkrahje nga Green Art Center Prishtina. Nën rekomandimin tonë tonë si implementues fillimisht është formuar një ekip të cilët do të vazhdojnë organizimin e takimeve sipas nevojës për krijimin e profilit të komunitetit, planifikimit, krijimit dhe evaluimit të strategjisë. Komuna nuk ka Profil të hartuar të komunitetit por është krijuar profili socio-ekonomik si rezultat i punës ëorkdesk dhe nga imformatat e marra nga zyrtarët komunal dhe janë zotuar për dizajnim dhe rishiqim të të dhënave dhe plotësimit të këtij dokumenti me të dhëna¹. Grupi Punues ka për të koordinuar mbledhjen e të dhënave dhe të krijojë një agjendë zhvillimore.

Drejtoria për zhvillim ekonomik lokal deri më tani ka menaxhuar duke u bazuar në objektivat e tyre të cila është konsideruar orientuese për punën e komunës dhe të organeve të saj.

Ky dokument ka përfshirë karakteristika fizike, demografike, dhe ekonomike; infrastrukturën dhe shërbimet publike; shërbimet sociale; çështjet e rinisë, minoriteteve dhe gjinore; aktivitetet kulturore; përfshirja e organizatave jo-qeveritare dhe atyre ndërkombëtare; qeverisja lokale; dhe orientimet e zhvillimit strategjik.

Bazë e këtij dokumenti është Strategjia e Zhvillimit Lokal të Komunës së Vushtrrisë e cila është hartuar krahas Koncept Planit për Përkrahjen e Prodhuesve dhe si rrjedhojë ky dokument është pjesë përbërëse e Strategjisë.

Duke pas parasysh situatën e prijuar prej Pandemisë grupi punes ka qenë i detyruar të ndryshoj formën e implementimit të SPP, të përshtatur kryesisht përmes intervistave me zyrtarët komunal dhe përfaqësuesit e bizneseve, në mënyrë që pas përfundimit të kësaj shtate të mbaj ëorkshope dhe forma tjera të punës grupore ku do të jenë pjesë integrale edhe përfaqësuesit e GLV-së dhe të bëj një evaluim të strategjisë për përkrahjen e prodhuesve.

¹ Profili i komunitetit është document i veqant dhe përdorët si letërnjoftim i komunës, dhe është document prezentues, ndërsa këtu, në këtë strategji, është përfshirë profile socio-ekonomik i komunës, në mënyrë sa më të shkurtër pasi që nuk është në interes ë jëtij dokumenti të prezentohet ketu por vetëm të ndihmoj në hartimin e strategjisë.

OBJEKTIVI

Bazuar në nevojat e prodhuesve të komunës së Vushtrrisë, resurset në dispozicion dhe përvoja, komuna e Vushtrrisë është e pozicionuar për të gjeneruar një strategji të re që synon në përkrahjen dhe zhvillimin e prodhuesve në komunën e Vushtrrisë, rritjen e punësimit nga sektori prodhues përmes nismave lokale, dhe krijimin e një ambienti për përshtetimin e përgjithshëm të zhvillimit të sektorëve prodhues si forcë e zhvillimit të komunës dhe gjithashtu si faktor edhe në tregun nacional.

Komuna e Vushtrrisë tanimë është duke punuar për të përsosur ambientin për përkrahjen e kapaciteteve lokale egzistuese dhe për të mundësuar krijimin e vendeve të reja të punës dhe nismave të reja për ide biznesore dhe vetpunësim.

Kryetari i Komunës së Vushtrrisë, udhëheqës të Drejtorisë së Zhvillimit Ekonomik Lokal dhe Drejtoria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, kanë shikuar mundësinë e lehtësimeve për bizneset prodhuese vushtrriase. Kërkesa për masa lehtësuese shpejt pritet të dal si propozim konkret për t'iu adresuar organeve tjera në nivel lokal si përkrahje për bizneset prodhuese.

Me qëllim që të del në përkrahje të bizneseve prodhuese, pasi që ato nuk mund t'u bëjnë konkurrencë prodhimeve të huaja, kjo për shkak të ngarkesave të shumta që kanë, prandaj komuna do t'i përkrah ato me mundësitë e lejuara, përmes lehtësirave, mbështetjes, favorizimit dhe stimulimit për bizneset prodhuese vushtrriase.

Përkrahja e bizneseve prodhuese, është interes i komunës dhe qytetarëve, andaj kjo do të bëhet nga komuna fillimisht me vizita të këtyre bizneseve, ku do të identifikohen nevojat, kërkesat, problemet dhe pengesat, pastaj përkrahja e komunës të vij me lehtësime të mundshme, por natyrisht edhe me përkrahje të nivelit qendror dhe agjensioneve tjera.

Për të përmbushur këto synime ambicioze, komuna duhet të mobilizojë dhe angazhojë të gjitha resurset që janë në dispozicion, të cilat resurse qartazi do të jenë të pamjaftueshme për implementimin e tërë planit, pasi që mbështetja nga institucionet qendrore është më shumë se e kufizuar. Si rrjedhim, komuna do të kërkojë përkrahje domethënëse nga nivelet tjera të qeverisjes në Kosovë dhe organizatat ndërkombëtare në formë të edukimit, përvojës, dhe ndihmës teknike dhe financiare për të transformuar vizionet dhe synimet e saja, brenda periudhës më të shkurtër kohore të mundshme.

METODOLOGJIA

Zhvillimi i kësaj strategjie ka përfshirë këto hapa:

ORGANIZIMI I GRUPIT PUNUES TË KOMUNITETIT.

Komuna dhe GAC kanë emëruar ekspert që njëkohësisht është trajner dhe moderor për punëtoritë. E gjithë puna e hartimit të strategjive është menaxhuar nga eksperti. Eksperti ka krijuar ekipin për ëork desk, ka hartuar planin e veprimit për hartimin e strategjisë, duke propozuar agjendën e punëtorive, ekipin ndihmës dhe kordinimin me ekipin kordinues lokal që përfaqësojnë komunën dhe komunitetin në përgjithësi. Në kordinim komunën është krijuar lista e pjesmarësve në punëtori 1 dhe 2 dhe janë dakorduar hapat që do të ndiqen deri në hartimin e draftit përfundimtar të strategjisë.

ANALIZIMI

- a) Ekipi i krijuar nga eksperti fillimisht kanë diskutuar dhe hartuar agjendën e punëtorive dhe janë bërë hulumtime nga zyra për profilin socio-ekonomik të lokalitetit dhe komunitetit që e mbulon komuna.
- b) Punëtorja e Parë e organizuar me ekspertin, stafin mbështetës të komunës dhe GAC, ka vlerësuar situatën duke përdorur pesë faktorët: 1) sfidat e deritashme të prodhuesve, performanca e deritashme e komunës dhe qëllimet e tashme, 2) mjedisi social dhe ekonomik, 3) infrastruktura, 4) resurset njerëzore dhe 5) kualiteti i jetës.
- c) Punëtorja e Dytë (e mbajtur në të njetën ditë me të parën dhe në përbërje të njejtë) ka identifikuar mundësitë duke u bazuar në sfidat e deritashme dhe qëllimet që kanë komuna dhe prodhuesit në komunën e Vushtrrisë, është dakorduar për agjendën e punëtorisë 3 dhe 4 dhe janë ndarë përgjegjësitë dhe janë dhënë konturat për punëtoritë pasuese. Në këtë takim punues janë bërë propozimet për pjesmarrësit për punëtoritë 3 dhe 4 të cilat kanë dhënë kornizat e profilit social dhe ekonomik dhe janë përcaktuar orientimet strategjike të përkrahjes së prodhuesve.

ZHVILLIMI STRATEGJIK

Duke pas parasysh situatën e prijuar prej Pandemisë grupi punës ka qenë i detyruar të ndryshoj formën e implementimit të SPP, të përshtatur kryesisht përmes intervistave me zyrtarët komunal dhe përfaqësuesit e bizneseve, në mënyrë që pas përfundimit të kësaj situate të mbajë ëorkshope dhe forma tjera të punës grupore dhe të bëjë një evaluim të strategjisë për përkrahjen e prodhuesve.

Prandaj faza e II-të do të fokusohet më fuqishëm në thellimin dhe shtrirjen e ndikimit të arritur për modelet dhe zgjidhjet e fazës së I-rë

- a) 1. Gjatë Punëtorisë së Tretë janë ftuar pjesmarrës të cilat kanë prezantuar sektorin publik dhe disa nga grupet e interesit të sektorit privat si përfaqësues të prodhuesve.

2. Grupet e komunitetit kanë analizuar strategjinë e tyre të zhvillimit fillimisht duke dhënë një pasqyrë të gjendjes egzistuese të komunitetit prodhues, të realizuara përmes prezentimit nga antarët komunal dhe të fasilituara nga eksperti.

3. Pas diskutimit dhe përmes teknikave MOVE do të bëhet ndarja e grupeve tematike të cilat fillimisht diskutojnë, pastaj punojnë në grupe për të nxjerrë SËOT analizën. Pas përfundimit të punës prezentojnë punën e tyre në Flip Chart dhe pas çdo prezentimi diskutohet. Elementet të cilat kanë mund të jenë pjesë e grupeve të tjera janë theksuar dhe nga diskutimet janë nxjerrë elemente të tjera që i kanë takuar punës së grupit por nuk janë theksuar nga grupi punës tematik.

5. Gjithashtu pas përfundimit të SËOT diskutohet se cilat janë mundësitë reale që të përfshihen si qëllime dhe objektiva të strategjisë.
- b) 1. Në Punëtorinë pasuese, grupi prezenton idetë, vleron ato ide duke i përdorur kriteret e strukturuar dhe prioritetet e përzgjedhura. Duke u bazuar në të dhënat e pasqyruara dhe diskutuara deri më tani stimulohet puna e grupeve përmes teknikave Brainstorming, të cilat bëjnë propozime për objektivat e strategjisë dhe pas propozimit përmes votimit të të gjithë pjesmarrësve nxjerrën objektivat prioritare. Pas votimit objektivat diskutohen dhe propozimet për ndryshime të mundshme përfshihen në objektivat prioritare.

2. Duke u bazuar në objektivat prioritare të përcaktuara dhe të dhenat e pasqyruara grupet e rikrijuara për objektiva, bëjnë propozime për misionin dhe vizionin e strategjisë dhe përmes teknikave MOVE votohet për misionin dhe vizionin përfundimtar.
 3. Nga struktura profesionale dhe në bazë të përfaqësimit të grupeve lokale që kanë, bëhet ndarja në katër grupe tematike, me bazë në objektiva prioritare. Grupet punojnë të ndara për përcaktimin e nën objektivave dhe në pjesën e dytë bëjnë propozimet për aktivitetet specifike, programet që komuna mund t'i implementoj, si dhe projektet të cilat komuna do t'i implementoj në të ardhëm.
- c) Pas hartimit të draftit të parë në konsultim me organet menaxhuese ftohen pjesmarrësit për diskutim të të arriturave të deritashme dhe hartimin e planit të veprimit për projektet.

OBJEKTIVAT E KOMUNITETIT

- d) 1. Grupi ka përgatitur një plan të i cili ka përfshirë vizionet e saj, synimet, objektivat, strategjitë, detyrat dhe aktivitetet dhe definimi i roleve dhe i përgjegjësi.
2. Gjithashtu do të propozohen edhe projektet prioritare (nga një për secilin objektiv) që të përpilohet plani i veprimit i detalizuar dhe të jepen konturat për hartim të planeve të mevonshme të veprimit për secilin projekt, aktivitet apo program.
3. Draft përfundimtar do të dërgohet te të gjithë pjesmarrësit dhe do të rekomandohet që të dërgohet edhe te ekspertet tjerë lokal që të merren rekomandime sipas teknikës Delfi.
4. Rekomandimet do të analizohen nëse janë të mundura dhe rekomandimet e aprovuara nga grupi kordinues do të përfshihen në strategji.

PROFILI EKONOMIK I KOMUNËS SË VUSHTRISË

Ekonomia e komunës së Vushtrisë / Vuçitrit kryesisht bazohet në bujqësi, biznese të vogla tregtie dhe industri të përpunimit të drurit. Ka afërsisht 3,000 biznese të regjistruara private që operojnë në bashki. Numri i vlerësuar i njerëzve të punësuar në sektorin privat është 6,000 (burimi: qendra komunale e regjistrimit të biznesit).

STRUKTURA E POPULLATËS SIPAS AKTIVITETIT EKONOMIK

Të dhënat statistikore (2011) për Komunën e Vushtrisë tregojnë se nga 50 mijë persona të moshës mbi 15 vjet, vetëm 44.2% janë ekonomikisht aktivë – dhe vetëm 44.3% prej tyre janë të punësuar. Ekonomikisht joaktivë janë deklaruar 55.8% e popullsisë mbi 15 vjet². Struktura e pjesës së punësuar të popullatës sipas shkollimit, për grup-moshën 15-29 vjet, është paraqitur në grafikun e mëposhtëm. Ndërkaq, sa i përket qytetarëve që nuk janë ekonomikisht aktivë, 34.4% prej tyre si arsye për këtë e deklarojnë vijimin e shkollimit, ndërsa 45.5% kanë deklaruar që kujdesen për familjen apo shtëpinë. Këtu duhet të përmendet që 7% e popullatës janë në gjendje ekonomike të rëndë, duke jetuar nga ndihmat sociale, ndërsa 7.6% si burim kryesor të jetesës i kanë pensionet³.

BUXHETI KOMUNAL DHE MBËSHTETJA PËR PRODHUES.

² Popullsia e moshës 15 vjeç e mbi sipas statusit të aktivitetit aktual (2011), Platforma Online ASKDATA, Agjencia e Statistikave të Kosovës.

³ Popullsia sipas burimit kryesor të jetesës (2011), Platforma Online ASKDATA, Agjencia e Statistikave të Kosovës.

Për vitin fiskal 2019 Komuna e Vushtrrisë e ka një buxhet prej rreth 19.1 milion €. Të hyrat në buxhet janë kryesisht nga grantet qeveritare, që përbëjnë rreth 86.5% të totalit të tij, ndërkaq, rreth 13.5% të pjesës së mbetur Komuna i gjeneron nga të hyrat vetanake. Pagat dhe mëditjet mbesin kategori që përbën rreth 53.4% të buxhetit total. Kategoria e mallrave dhe shërbimeve bën pjesë me rreth 16.1%, ndërkaq, pjesa që i dedikohet investimeve kapitale është rreth 27.8% e shumës totale⁴.

ORGANIZIMI I GRUPIT PUNUES

Nga shkurti i këtij viti është filluar me ëorkdesk nga të gjithë të angazhuarit dhe është bërë analizimi i të dhenave kyqe që kanë të bëjnë me komunitetin në teritorin e Vushtrrisë, specifikat që e veqojnë teritorin dhe mundësitë që kanë. Kordinimi për punëtoritë është bërë po në këto takime parapregaditore. Ekspertët dhe fasilitatorët kanë ndihmuar që të krijnë një hartë orientuese për Vushtrrinë, duke u bazuar në gjendjen egzistuese, aftësitë, shkathtësitë dhe sfidat e tyre. Këto takime janë mbajtur me shumicën e përfaqësuesve të komunës përmes takimeve online, shkak u sitatës së krijuar dhe pamundësisë së takimeve në grupe.

Pas diskutimeve për profilin social dhe ekonomik, shumica e të dhenave për hartimin e strategjisë janë nxjerrë dhe janë të qarta. Pjesmarrësit kanë identifikuar se çfarë janë mundësitë e tyre, çfarë janë potencialet, nevojat si dhe kërkesat e komunitetit. Në këto takime është rekomanduar që së paku 50% e pjesmarrësve të përfaqësojnë sektorin privat andaj jemi përkushtuar që pjesmarrja në punëtori të jetë sipas kësaj kërkesë.

Pas draftimit të strategjisë, pjesmarrësit e të gjitha punëtorive do të jenë të njoftuar dhe do të mund të japin vërejtjet, sugjerimet dhe pas analizimit të tyre do të dalin rekomandimet, të cilat do të inkorporohen në strategji.

PUNËTORIA PËR ANALIZËN SOCIO-EKONOMIKE

⁴ Ligji mbi ndarjet buxhetore për Buxhetin e Republikës së Kosovës për vitin 2019, Ministria e Financave, <https://mf.rks-gov.net/desk/inc/media/4CEFBA4C-4397-4901-AB93-2AA37F43A9F7.pdf>.

Kjo punëtori ka qenë e disenjuar për të analizuar katër faktorët dimenzional të SËOT analizës. Është vendosur që analiza sociale, ekonomike dhe mundësitë strategjike të bëhen përmes analizës SËOT pasi që pjesëmarrësit kanë qënë më të gatshëm dhe kanë pas më shumë njohuri për këtë metodë të analizimit.

Në mënyrë që pjesëmarrësit të kenë sa më shumë njohuri dhe ta kenë të qartë gjendjen e tanishme, fillimisht është bërë prezentimi i grupit punës, duke u fokusuar në përbërjen e antarve, shkathësive dhe asfidave që kanë. Historiati i komunës për veprimet që kanë bërë në përkrahje të prodhuesve vendor kanë qënë pjesë e prezentimit.

Pastaj është bërë prezentim i profilit socio-ekonomik i komunitetit që e përfaqëson komuna e Vushtrrisë. Pas mbylljes së diskutimit janë ndarë grupet sipas metodës së shortit dhe kanë punuar në grupe. Pas përfundimit, secili grup ka bërë prezentimin dhe është debatuar me pjesëmarrësit e tjerë. Nëse janë gjet argumente shtesë, janë shtuar me tjetër ngjyrë në flip chart. Ngusht është debatuar edhe për ndërlidhjen e këtyre të gjeturave dhe aktivitetet e komunës. Gjatë gjithë kohës, të gjithë pjesëmarrësit kishin qasje në strategjitë dhe dokumentet e deritashme planifikuese dhe profilin socio-ekonomik të komunës.

Pesë faktorët e rëndësishëm 1) qasja në kapital, 2) mjedisi për biznes, 3) infrastruktura, 4) resurset njerëzore dhe 5) kualiteti i jetës janë fokusuar gjatë gjithë punëtorisë, duke i shënuar në flip chart dhe me ndihmën e fasilitatorve. Zyrtarët komunal dhe përfaqësuesit e sektorit privat kanë punuar afër me njëri tjetrin për të analizuar këta faktorë. Kjo punëtori është pjesa e parë e procesit që e shpie komunitetin në një punë më komplekse, zhvillimin dhe implementimin e strategjisë së saj. Pjesëmarrësit kanë dëgjuar me kujdes të gjitha raportet, kanë respektuar pikëpamjet e njëri tjetrit dhe janë përkushtuar që të punojnë bashkërisht për ta ndërtuar të ardhmen e tyre.

SËOT ANALIZA

Para se grupet të ndahen, është bërë një prezentim i dokumenteve strategjike të deritashme dhe gjithashtu nga eksperti dhe përfaqësuesi i komunës është shqyrtuar Plani Zhvillim Urban, si dokument më i lartë planifikues i komunës. Kërkesa komunës që strategjia të jetë në harmoni me dokumentet tjera ka bërë që të gjithë pjesëmarrësve të i'u jepet orientim dhe informata për elementet e SËOT të dokumenteve të tjerë dhe analiza të tjera me fokus në komunë.

Grupet kanë pas pamje të vazhdueshme në SËOT të strategjisë së deritashme por megjithatë propozimet e tyre kanë qenë më konkrete, dhe gjithashtu kishin dallime me strategjinë e deritashme. Arsyetimi ishte kryesisht që karakteristikat e SËOT të deritashme, janë shumë të përgjithshme dhe nuk përfaqësojnë objektivisht karakteristikat lokale të komunës.

Ndihmues

Mbrendshëm

PËRPARËSITË

- Pozita gjeografike
- Resurset njerzore dhe natyrore : toka e punueshme
- Bizneset prodhuese
- Kultivimi dhe përpunimi i patatës
- Pemtaria në rritje dhe me mundesi potenciale
- Trashëgimia kulutore dhe historike
- Bashkëpunimi institucional dhe performanca e mirë
- Binjakëzimet me qytete/komuna të fuqishme
- Aftësimi profesional
- Industri tradicionale: prodhimi bujqësor, përpunimi i ushqimit, druri
- Menaxhimi i mbeturinave
- Zonat e mëdha të tokës pjellore bujqësore me sisteme funksionuese të ujitjes
- Hapsira rekreative dhe sportive
- Vendosja e paqes dhe rendit me shkallën e ulët të krimit

Jashtëm

- **MUNDËSITË**
Kushtet e favorshme dhe një traditë në prodhimin e produkteve bujqësore
- Zonat industriale
- Infrastruktura e përshtatshme
- Resurse humane profesionale
- Përkrahja e prodhuesve lokal (hapsira dhe marketingu)
- Potencial i shkëlqyeshëm për zhvillimin e sektorit të agrobiznesit për shkak të interesit të investitorëve për zgjerimin e kapaciteteve të agro-përpunimit
- Programe trajnuese për punëtor
- Diaspora e fuqishme
- Panaire për punësim dhe për prodhues lokal
- Turizmi dhe agrobiznesi
- Zhvillimi i perimtarisë

Tabela 2. Elementë e identifikuar të Fuqive dhe Mundësive të SËOT sipas punëtorisë.

Pengues

DOBËSITË

Mbrendshëm

- Buxheti i kufizuar
- Numër i pamjaftueshëm i stafit profesional
- Procedurat e zgjata të prokurimit
- Niveli i lartë i papunësisë
- Vonësa në menaxhimin e buxhetit
- Përvojë e pamjaftueshme e komunitetit të biznesit dhe pushtetit vendor në funksionimin e një sistemi të ekonomisë së tregut
- Konkurrenca jo lojale
- Kapacitete të kufizuara infrastrukture në mbrojtje nga fatkeqësitë natyrore
- Mungesa e kooperativave bujqësore
- Mos organizimi i bizneseve dhe fermerëve
- Niveli i ulët i bashkëpunimit ndërmjet bizneseve dhe institucioneve arsimore
- Mungesa e platformave promovuese
- Mos implementimi i LED
- Kompetencat e padefinuara Qeveri-Komunë
- Mënyrat jo të duhura të subvencionimit të bujqësisë
- Bujqësi e paorganizuar

RREZIQET

Jashtëm

- Humbja e tokës bujqësore
- Migrimi të rinjëve të kualifikuar
- Mungesa e politikave për mbrojtjen e prodhuesve vendor
- Mos implementimi i strategjisë si pasojë e ndryshimit të pushteteve
- Mungesa e fondeve komunale për të mbështetur NVM-të
- Humbja e tokës bujqësore për shkak të zhvillimeve të mëdha të paligjshme
- Mbështetja selektive e Qeverisë për Komuna
- Konkurrenca jolojale
- Politikat kuadrore në sektorët publik
- Vlerësimi i cilësisë së produkteve , mungesë e laboratorëve
- Humbja e tokës bujqësore

Tabela 5. Elementë e identifikuar të Dobësive dhe Rreziqeve të SËOT sipas punëtorisë.

Kjo punëtori është dizajnuar për të identifikuar problemet dhe nevojat, kapacitetet dhe mundësitë për përfshirjen dhe implementimin e katër parimeve të rëndësishme të përkrahjes së prodhuesve lokal të komunës së Vushtrrisë.

- **Inkudrimi i prodhuesve si pjesë të vendimmarrjes publike.**
- **Krijimi i lehtësirave administrative dhe tatimore për prodhuesit.**
- **Rritja e kapaciteteve egzistuese dhe potenciale të prodhuesve.**
- **Promovimi i prodhuesve të Vushtrrisë në tregun nacional dhe global.**

Në fasilitimin e vazhdueshëm të zyrtarëve të komunal dhe përfaqësuesit e sektorit privat kanë punuar së bashku për të analizuar këto parime.

Në fillim të punëtorisë B apo punëtorja për përcaktimin e orientimeve strategjike, është prezentuar strategjia e deritashme e cila tani më është jashtë fushveprimit të saj kohor. Pjesmarrësit kanë pas mundësi të e shqyrtojnë aktivitetet e deritashme dhe gjithashtu kanë shpreh rezervat për qëllimet, objektivat dhe të arriturat komunës.

Me qëllim që pjesmarrësit të japin më shumë propozime, fillimisht të gjitha grupet kanë bërë propozimet e tyre për qëllimet e strategjisë. Pas propozimit dhe diskutimit të 12 qëllimeve, të gjithë pjesmarrësit veq e veq, kanë pas mundësi që të bëjnë propozim për tre qëllime prioritare dhe ato që kanë marrë më shumë pikë janë zgjedhur. Pas zgjedhjes është diskutuar dhe janë bërë disa modifikime për qëllimet përfundimtare prioritare.

Nga struktura profesionale dhe në bazë të përfaqësimit të grupeve lokale që kanë, është bërë ndarja në katër grupe tematike, me bazë në qëllime prioritare. Grupet kanë punuar të ndara për përcaktimin e objektivave strategjike për qëllimet e përzgjedhura dhe në pjesën e dytë kanë bërë propozimet për aktivitetet specifike, programet që komuna mund t'i implementoj, si dhe projektet të cilat komuna do t'i implementoj në të ardhëm.

Të gjitha keto aktivitete të punëtorive grupore tematike janë diskutuar dhe analizuar nga të gjithë pjesmarrësit dhe nga diskutimet e të gjitha grupeve, janë bërë propozimet përfundimtare me aprovimin e të gjithë pjesmarrësve.

VIZIONI DHE SYNIMET

Gjatë hulumtimit të ekipit dhe nga puna në punëtori është pasqyruar se komuna e Vushtrrisë ka potenciale, bujqësore, blegtorale, turistike dhe posaqërisht e shprehur kultivimi dhe përpunimi i patatës, të cilat mund të shërbejnë për krijim të vendeve të punës të qytetarve të Vushtrrisë. Gjithashtu nga gjendja aktuale është e qart sektori i peromtarisë dhe prodhimi janë vendimtar për kapacitetet e deritashme të krijuara në komunë. Punëtorja e tretë dhe katër i ka definuar vizionet e tij, synimet strategjike dhe idetë për projekte bazuar në rezultatet e mbledhura gjatë punëtorive të mëparshme.

Nga kato kapacitete lokale të sipërcekura dhe nga këto karakteristika janë propozuar dhe vendosur synimet strategjike dhe objektivat e strategjisë për përkrahjen e prodhuesve në komunëne Vushtrrisë.

VIZIONI DHE MISIONI

DEKLARATA E MISIONIT DHE VIZIONIT

Vizioni.-Komuna e Vushtrrisë është mjedis i përshtatshëm për biznese prodhuese dhe ka ndërtuar strukturë funksionale ndërlidhëse ndërmet sektorëve të bujqësisë, blegtorisë dhe industrisë përpunuese dhe prodhuese.

Misioni.-Vushtrria është atraktive për vizitorët e rinjë sepse ka pozitë dhe infrastrukturë të përshtatshme për bizneset prodhuese ekzistuese dhe potenciale. Prodhuesit ndihen komod në komunën e Vushtrrisë përderisa komuna i mbron dhe ofron lehtësira administrative dhe lehtësita tjera biznesore. Vushtrria është komunë me shumë prodhues të cilët punësojnë të gjithë qytetarët e saj në këto biznese.

SYNIMET STRATEGJIKE

SYNIMET STRATEGJIKE	synimi strategjik 1
	○ 1. <u>Krijimi i lehtësirave administrative dhe fiskale për prodhuesit.</u>
	synimi strategjik 2
	○ <u>Rritja e kapaciteteve egzistuese dhe potenciale të prodhuesve.</u>
	synimi strategjik 3
	○ <u>Promovimi i prodhuesve të Vushtrrisë në tregun nacional dhe global.</u>
	synimi strategjik 4
	○ <u>Inkudrimi i prodhuesve si pjesë të vendimmarrjes publike.</u>

Kryetari i Komunës ka shprehur qart orientimet e tij strategjike për përkrahjen e prodhuesve të Komunës së Vushtrrisë e cili opinion ka qenë bazë për zhvillimin e tyre nga grupet punese dhe nga punëtoritë që janë mbajtur me zyrtar komunal, komunitetin e biznesit dhe me përfaqësues të shoqërisë civile. Komuna e Vushtrrisë duhet të bazohet në këtë dokument strategjik dhe të bëjë ndryshimet e nevojshme në rregullativën ligjore, në buxhet dhe ky dokument të jetë orientimi për planifikimet e ardhshme të buxhetit të Komunës. Zyrtarët kryesor komunal janë shprehur të gatshëm të implementojnë të gjitha aktivitetet të cilat dalin nga ky plan, duke filluar në përfshirjen e bizneseve prodhuese në vendimmarrjen publike përmes organeve të cilat janë të propozuara në këtë dokument, në krijimin e mekanizmave të cilët e mundesojnë mbështetjen direkte dhe indirekte të bizneseve prodhuese dhe ndryshimeve institucionale të cilat e mundësojnë bashkëveprimin e organeve publike në harmoni me nevojat dhe qëllimet e komunitetit të biznesit.

SI. PËRKRAHJA ADMINISTRATIVE DHE FISKALE E BIZNESEVE
 PRODHUESE NË KOMUNËN E VUSHTRISË

PRIORITETI STRATEGJIK 1

**Përkrahja administrative dhe fiskale e bizneseve prodhuese në komunën e
 Vushtrrisë**

Qëllimi 1	Qëllimi 2	Qëllimi 3
Privilegjimi i bizneseve prodhuese	Rregullimi ligjor për lehtësira fiskale komunale	Suportimi i prodhuesve nga administrata komunale në institucione tjera

Bazuar në përvojat e deritashme e komunës së Vushtrrisë mbështetja për prodhuesit ka qenë kryesisht morale dhe ë shumë drejtëpërdrejt dhe e pakursyer. Komuna e Vushtrrisë ka bashkëpunuar ngusht me fermerë, prodhues, kultivues dhe zejtarë dhe ka shërbyer si një urë lidhëse ndërmjet tyre dhe organeve komunale. Asistimi teknik dhe për prodhues është bërë kryesisht nga Drejtoria për Zhvillim Ekonomik Lokal në Komuna e Vushtrrisë, pasi që prodhuesit kanë qenë të informuar që aplikimet eventuale për grante, subvencione apo kërkesa tjera.

Është e qartë se Komuna e Vushtrrisë si edhe pjesa ma e madhe e Kosovës ballafaqohet me **burime të reduktuara për financimin** e zhvillimeve dhe projekteve kapitale, që ndërlidhet fuqishëm me çështjen e zhvillimit ekonomik me politikat e ekonomike, papunësinë dhe varfërisë në aspektin social dhe lidhet me sektorin publik në përmirësimin e infrastrukturës publike. Kufizime edhe më të mëdha janë në kategorinë e shpenzimeve të subvencioneve në mënyrë që komuna të mund të përkrah finaciarisht bizneset prodhuese ekzistuese apo bizneset e reja.

Në këto kushte, krijuesit e politikave ekonomike sfidohen me nevojën e nxitjes së investimeve të reja. Prandaj krijimi një ambienti miqësor afarist dhe ambientit adekuat

institucional, për tërheqjen e investimeve të jashtme të drejtpërdrejta imponohet si një nga prioritetet më të rëndësishme të politikave ekonomike dhe reformës ekonomike.

Bazuar në këto kushte, pjesmarrësit kanë vlersuar që qëllim kryesor i prioritetit 1 të jetë privilegjimi i bizneseve prodhuese në të gjitha institucionet lokale dhe nacionale, përfshirë edhe ato të partneritetit publiko-privat siq është GLV-ja.

PRIVILEGJIMI I BIZNESEVE PRODHUESE

Komuna e Vushtrrisë është e dalluar për nga bizneset prodhuese sidomos ato biznese biznese të cilat si lëndë të parë përdorin produktet bujqësore dhe blegtorale të kultivuara në komunën e Vushtrrisë nga fermerët lokal dhe nga vet bizneset prodhuese.

Përveq bizneseve prodhuese të industrisë përpunuese dhe ushqëimore Vushtrria është e njohur edhe për bizneset e industrisë së rëndë të cilat në të kaluarën (para luftës) kanë qenë bazë e zhvillimit ekonomik dhe punësimit në komunë.

Zejtaria gjithashtu është shumë e njohur dhe e zhvilluar në Vushtri e cila ka një traditë të lashtë dhe lidhet me vet historikun e qytetërimit dhe kulturës së vjetër vushtrriase.

Disa nga veprimet, projektet dhe programet që komuna e Vushtrrisë duhet të i implementoj si veprime të administratës komunale për privilegjimin e prodhuesve vushtrias janë të sqaruara më poshtë.

KARTELA E PRIVILEGJIT

Kartela e privilegjit është një kartelë të cilën komuna e Vushtrrisë, Drejtoria për zhvillim ekonomik lokal e lëshon për prodhuesit lokal duke u mbështetur në kritere të caktuara.

Kartela e privilegjit përmban disa privilegje për mbajtësin e kartelës duke i lejuar biznesit që mos të kushtëzohet në pagesë/mospagesë të taksave komunale, të ketë të drejtën e shërbimeve të mënjëhershme (specifikohet lista e shërbimeve), të kenë një ditë dhe kohë të caktuar në muaj që të takohen me kryetarin dhe stafin politik dhe administrativ përgjegjës për të diskutuar për sfidat, mundësitë dhe nevojat e tyre.

PËRMIRËSIMI I MËTUTJESHËM I OFRIMIT TË SHËRBIMEVE PËR BIZNESET

1. Standardizimi i shërbimeve për biznese.
2. Krijimi i një regjistri të të gjitha shërbimeve publike, si në nivelin qendror ashtu edhe në atë lokal. Regjistri do të shërbejë për ndërtimin eventual të sistemeve informative të integruara mes shërbimeve të ndryshme.
3. Krijimi i një baze qendrore të të dhënave për shërbimet publike prej së cilës sistemet e ndryshme informative do të mund të nxjerrin informata, duke e eliminuar kështu nevojën që qytetarët dhe bizneset të japin informata të cilat shteti tashmë i ka në dispozicion.
4. Vendosja e një sistemi të freskimit të rregullt të informatave lidhur me ofrimin e shërbimeve brenda Ministrisë së Administratës Publike për tërë Administratën Publike.
5. Harmonizimi i mëtutjeshëm i legjislacionit për shërbimet në përputhshmëri me Direktivën e BE-së për shërbimet.

KLUBI I PRODHUESVE

Klubi i prodhuesve është një organ i regjistruar zyrtarisht i cili mbështetet nga komuna e Vushtrisë. Komuna e mbështet klubin e prodhuesve në sigurimin e premisave për funksionim, administratë dhe shpenzime tjera operationale. Selia e Klubit të Prodhuesve sugjerohet të jetë në komunë.

Kryetari i Komunës dhe drejtori i departamentit për Zhvillim Ekonomik Lokal, automatikisht është pjesë vendimmarrëse e Klubit të Prodhuesve.

Funksioni i Klubit të prodhuesve është që të siguroj lehtësira për prodhues dhe gjithashtu të jetë organ këshilldhënës jo-formal për Kryetarin e Komunës.

RREGULLIMI LIGJOR PËR LEHTËSIRA FISKALE KOMUNALE DHE NACIONALE

Ekonomia e tregut si orientim zhvillimor i ditëve të sotshme është padyshim një ndër faktorët që dita ditës po ndikon në iniciativat e qytetarve për të krijuar kushte për punësim apo vetpunësim. Deri më tani është dëshmuar se sektori prodhues ka potenciale për punësimin e qytetarëve të Komunës së Vushtrrisë.

Duke u mbështetur nga ky fakt ku prodhuesit kanë pozitë dominuese në komunë (dhe synohet nga shumë komuna dhe vende tjera) atherë komuna duhet të shqyrtoj dhe ndryshoj shumë nga rregullorët të cilat krijojnë lehtësira për bizneset prodhuese.

RISHQYRTIMI DHE NDRYSHIMI I RREGULLOREVE KOMUNALE.

Rregullorët komunale janë hartuar në mënyrë që prodhuesit të identifikohen dhe trajtohen njejtë me të gjithë bizneset andaj nisur nga ky fakt Komuna duhet të rishqyrtoj të gjitha rregullorët komunale për privilegjimin e prodhuesve lokal.

□ □ □ □ □ □ □ Ë TATIMIN NË PRONË

Për të i mundësuar bizneseve prodhuese lehtësira të prekshme në tatimore sugjerohet që të shtohet një zonë të quajtur Zona 0, në të cilën hyjnë bizneset prodhuese sipas kategorive të specifikuar paraprakisht.

Kjo zonë tatimohet me normë tatimore shumë të ulët, mundësisht vlerë e afërt me zero.

VUSHTRRIA PILOT PROJEKT-LEHTËSIRA FISKALE (TAKSAT NACIONALE) PËR PRODHUES

Kryetari i Komunës në bashkëpunim me Klubin e Prodhuesve të hartojnë një pilot projekt të cilin do të i propozojnë Ministrisë së Financave dhe transfereve që Komuna e Vushtrrisë të jetë Pilot Projekt për lehtësira fiskale të prodhuesve. Lehtësirat mund të përfshijnë subvencionimin e pagave për punëtorët e rinjë që punojnë në prodhim, në përqindje të caktuar.

Përderisa niveli nacional të implementoj projektin për lehtësira, komuna mund të e ndaj një fond simbolik nga subvencionet për përkrahjen e prodhuesve duke ia paguar një pjesë të pagës punëtorve të rinjë në prodhim.

SUPORTIMI I PRODHUESVE NGA ADMINISTRATA KOMUNALE NË INSTITUCIONE TJERA

Klubi i prodhuesve si organizim i përbashkët i komunës dhe prodhuesve të ndërtojnë kapacitete të cilat i ofrojnë bizneseve asistencë teknike dhe profesionale. Administrata e klubit do të i informoj dhe ndihmoj bizneset në hartimin dhe përpilimin e projekt propozimet në favor të prodhuesve.

S2. RITJA E KAPACITETEVE EGZISTUESE DHE POTENCIALE TË PRODHUESVE

Një ekonomi e tregut është më efikase dhe e aftë për të gjeneruar rritje ekonomike nëse shteti ndërhyt sa më pak tek ndërmarrjet private. Por, roli i shtetit është i pashmangshëm për të stimuluar krijimin e ndërmarrjeve konkurruese në sektorët me vlerë të lartë të shtuar. Industritë e tilla bëjnë që rritja ekonomike të prodhojë zhvillim të qëndrueshëm ekonomik. E ardhmja e zhvillimit të Kosovës dhe gjithashtu e Komunës së Vushtrrisë, varet nga fushëveprimi dhe produktiviteti i ndërmarrjeve. Duhet inkurajuar krijimi, qëndrueshmëria dhe produktiviteti i ndërmarrjeve private lokale si dhe tërheqja e investimeve të huaja. Kosova tashmë ka arritur të konsiderueshme në këtë fushë, në veçanti renditja në raportin e “Të Bërit Biznes”. Në anën tjetër, kjo nuk është e mjaftueshme. Prandaj, komuna e Vushtrrisë duhet të vazhdojmë tutje duke përkrahur në vazhdimësi prodhuesit e rinj, ndërmarrjet ekzistuese prodhuese, si dhe investitorët potencial nga jashtë. Është e domosdoshme një qasje e re dhe inovative në ndërhyrjet e shtetit dhe të komunës, të cilat do t’i mundësonin bizneseve të zhvillohen në mënyrë më solide dhe me qasje më të mire në kapital. Prandaj, duhet të ndërhyhet vetëm në fushat në të cilat tregu vetvetiu nuk mund t’i zgjidhë pengesat e tij për zhvillim me qëllim të inkurajimit të zhvillimit të sektorit privat që konsiderohet fundament për këtë shtyllë.

PRIORITETI STRATEGJIK 2

Rritja e kapaciteteve egzistuese dhe potenciale të prodhuesve

Qëllimi 1	Qëllimi 2	Qëllimi 3
Themelimi i zonës së veqant ekonomike për prodhues	Financimi i prodhuesve	Roli vendimmarrës i prodhuesve në të gjitha organet publike

Komuna e Vushtrrisë ka kapacitete të cilat do të mund të e ngritnin sektorin e prodhimit si sektor kyq në komunë. Pozita gjeografike dhe veqantitë e saj mund ta bëjnë komunën atraktive për prodhues të ndryshëm. Komuna mund të tërheq prodhues nga Kosova ashtu edhe nga vendet tjera.

Projektet, aktivitetet dhe programet që do ti ndërmerrë komuna, në mënyrë që prodhimi të jetë sektor kyq janë:

THEMELIMI I ZONËS SË VEQANT EKONOMIKE PËR PRODHUES

Komuna e Vushtrrisë është duke ndërtuar zonën ekonomike e cila do të destinohet për të gjitha bizneset. Por në mënyrë që Vushtrria të identifikohet si Zonë e Veqant Ekonomike për Prodher atherë duhet të inicoj dhe propozoj Qeverisë themelimin e Zonës së Veqant Ekonomike të destinuar për prodher apo sektorë të veant prodhues.

Ekipi punes ka bërë kërkesë nga AKP që të na vëhen në dispozicion të gjitha tokat e AKP të cilat nuk janë privatizuar ende dhe që mund të jenë të përshtatshme për zonë prodhuese me kushte të veqanta.

Në këtë zonë mund të aplikohen lehtësira si fiskale (kompetencë nacionale), lehtësira në taksa komunale dhe gjithashtu mund të jep tokën në shfrytzim të bizneseve prodhuese me tarifa jashtzakonisht të ulëta.

Në zona të veqanta ekonomike Qeveria e Kosovës mund të vendos norma të veqanta të tatimeve.

THEMELIMI I QENDRËS TRAJNUESE DHE INOVATIVE

Themelimi i Qendrës trajnuese dhe inovative i mundëson bizneseve prodhuese që të shfrytzojnë hapsirat për trajnimin e punëtorëve potencial për ndërmarrjet e tyre. Gjithashtu në këtë Qendër prodhuesit mund të trajnojnë punëtorët në fusha të ndryshme.

Spektori i inovacionit mund të i shërbej bizneseve për stimulimin dhe nxjerrjen e inovacioneve që mund të i nevojiten ndërmarrjeve të tyre dhe investimeve të reja potenciale nga bizneset prodhuese.

Investimi i Qendrës Trajnuese dhe Inovative bëhet nga komuna e Vushtrrisë apo nga investimeët e huja që komuna mund të i gjej ndërsa me rregullore të veqant rregullohet financimi i aktiviteteve operative të institucionit nga komuna.

LABORATORI I CILËSISË DHE PRODHIMEVE USHQIMORE

Prodhuesit e Vushtrrisë janë shumë të zotë dhe shumë të edukuar. Ata deri më tani kanë ndjekur kurse dhe trajnime profesionale por edhe bazë kanë pas traditën. Nga vizitat studimore e kanë parë shumë të nevojshme që objekti i destinuar për laborator për kontrollin e cilësisë dhe produkteve ushqimore do të mund të i ndihmoj shumë si në hulumtime të ndryshme poashtu edhe në aktivitete të tjera shumë të nevojshme për ata.

Laboratori mund të jetë pjesë e Qendrës Inovative dhe Trajnuese.

RREGULLORE PËR KUSHTE PRIVILEGJUESE PËR PRODHUES

Komunës i rekomandohet që të themeloj një rregullore e cila idestinohet kushteve privilegjuese për prodhuesit lokal. Në rregullore të specifikohen fushat ku prodhuesit privilegjoohen si në shfrytzim të tokës publike, në prokurimet nga komuna (autorizohet Klubi i Prodhuesve si organizat të kryej procedurat në emër të komunës) etj.

Me këtë rregullore gjithashtu duket të specifikohet që bizneset prodhuese të kenë përparësi edhe në zonën ekzistuese.

FINANCIMI I PRODHUESVE LOKAL

Komuna e Vushtrisë të harmonizoj të gjitha rregullorët komunale të cilat i influencojnë bizneset, posaqërisht prodhuesit. Gjithashtu të krijoj mundësi të reja të financimit.

FONDI KOMUNAL PËR PÛRKRAHJEN E PRODHUESVE

Komuna e Vushtrisë me një rregullore të veçanta apo me vendim të krijoj një Fond për mbështetje të prodhuesve vushtrrias. Fondi mund të themelohet si fondacion apo mund të ndahet për çdo vit vlerë e caktuar e buxhetit e cila i destinohet bizneseve prodhuese. Ndarja e këtij fondi bëhet sipas kritereve të përcaktuara në vendim apo rregullore.

Projekte dhe aktivitete të tjera në financim:

- a) Të gjitha tatimet e paguara nga prodhuesit të i kthehen dyfish bizneseveve përkatse përmes subvencioneve.
- b) Mbështetja financiare në aktivitete promovuese të bizneseve prodhuese
- c) Organizimi i konferencave për prodhuesit në Vushtri.
- d) Broshura informative dhe promovuese për bizneset prodhuese vushtrriase.

ROLI VENDIMMARRËS I PRODHUESVE NË TË GJITHA ORGANET PUBLIKE

Komuna e Vushtrisë duhet të i krijoj prodhuesve, përmes Klubit të Prodhuesve pjesmarrje aktive në të gjitha organet vendimmarrëse.

Për ta mundësuar këtë përparësi së pari duhet të themelohen disa trupa si:

KËSHILLI EKONOMIK

Në këtë trup prodhuesit duhet të i takoj së paku kryetari dhe sekretari dhe përmes këtij këshilli të themelohet qasja e prodhuesve dhe vendimmarrjen publike⁵.

GRUPI LOKAL I VEPRIMIT VICIANUM

Në parim, grupet lokale të veprimit - GLV, sipas Leader-it i takojnë një familjeje të gjërë të partneriteteve publike-private, të cilët janë bërë instrumente të domosdoshëm për të përballuar numrin e rritur të detyrave publike - nga infrastruktura e rrugëve e deri te shkenca dhe arsimimi. GLV-të janë instrumente për qeverisje lokale apo organe udhëheqëse për zhvillim lokal. Për më tepër, GLV është një hapësirë komunikimi, ku njerëzit zbulojnë dhe shkëmbejnë eksperiencat që i kanë në interesa të fushave të përbashkëta. Grupi Lokal i Veprimit (GLV) “Vicianum” është themeluar në vitin 2009, pas një periudhe dy vjeçare të ndërimit të kapaciteteve dhe mbështetjes direkte nga projekti 'Strategjia e Zhvillimit Lokal' (LDS), projekt ky i financuar nga BE-ja, dhe i menaxhuar nga Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian (ECLO) në Kosovë. GLV bazohet në veçoritë kryesore të qasjes LEADER siç janë: 1. Strategjia e zhvillimit lokal “te bazuara në zonën lokale”, 2. Partneritetet publike-private “të quajtura GLV” dhe 3. Qasjes “nga poshtë-lartë” me kompetenca vendimmarrëse për GLV-të të cilat marrin parasysh përpunimin dhe zbatimin e Strategjive Zhvillimore Lokale.

Duke qenë se prodhuesit janë të rëndësishëm së veqant në Vushtrri atëherë pozita e prodhuesve në GLV, posaqërisht në vendimmarrjen e GLV-së duhet të jetë prioritare.

⁵ Këshilli Ekonomik është

S3. Promovimi i prodhuesve të Vushtrrisë në tregun nacional dhe global.

PRIORITETI STRATEGJIK 3		
<u>Promovimi i prodhuesve të Vushtrrisë në tregun nacional dhe global.</u>		
Qëllimi 1	Qëllimi 2	Qëllimi 3
Festa-Dita e Prodhuesve	Konferenca vjetore e prodhuesve	Rregullimi ligjor për ekspozimin e prodhimeve lokale në subjektet ekonomike të shitjes

Prodhimet vendore edhe më tej vazhdojnë të përballen me një konkurrencë të ashpër ndaj prodhimeve të importuara të cilat në treg dalin me çmime më të ulëta. Prodhimet vendore janë më cilësore dhe më të sigurta, sepse nuk i nënshtrohen transportit të gjatë e qëndrimit nëpër depo dhe janë të certifikuara me standarde ndërkombëtare. Mirëpo, prodhimeve vendëse po mungon promovimi i duhur i tyre nga ana e shtetit.

Prodhuesit vendorë vazhdimisht kritikojnë ashpër institucionet gjegjëse se nuk po bëjnë asgjë rreth promovimit të produkteve vendëse dhe rëndësisë së konsumimit të tyre në zhvillimin ekonomik të vendit.

Sipas prodhuesve dhe njohësve të çështjes së ekonomisë nëse do të kishte më shumë konsum të produkteve vendore, efekti multiplikativ për ekonominë e Kosovës do të ishte tjetër, ku do t'i kishte dhënë shtytje zhvillimit ekonomik e do ta rriste punësimin.

Ka pasur kampanja prej asociacioneve të bizneseve për promovim të produkteve vendore, dhe qeveria mundohet që në çdo prezantim të saj t'i ketë produktet vendore, mirëpo qytetari ende nuk është i vetëdijshëm se cilat janë aspektet pozitive të konsumit të produkteve vendore.

Komuna e Vushtrrisë duke pas parasysh që ka shumë biznese të njohura prodhuese dhe që njihen në të gjithë Kosovën dhe jasht vendit duhet të e bëjë promovimin e prodhuesve dhe prodhimeve të tyre, së paku në nivel të Kosovës

DITA E PRODHUESVE VUSHTRRIAS-PRISHTINË

Duke qenë se të gjitha komunat mundohen të i promovojnë prodhuesit dhe bizneset e tyre përmes diteve dhe aktiviteteve të ndryshme në komunën e tyre, do të ishte mundësi e mirë që Komuna të i promovoj prodhuesit e saj në një ditë të caktuar në një vend të frekuentuar ashtu siq është Sheshi Nënë tereza në Prishtinë.

Promovimi mund të bëhet përmes një panairi në vende të frekuntuara dhe të përcjelllet me aktivitete të tjera si:

1. Panairi i prodhimeve vushtrriase i plotsuar edhe me një pjesë të kulturës
2. Konferenca me ekspertë dhe biznese vushtrriase në Prishtinë
3. Dhurimi i pakove me prodhime vendore për qytetarë në nevojë

QAJFEST⁶

Meqenëse Komuna e Vushtrrisë e ka një ditë për promovimin e prodhimeve dhe bizneseve të quajtur si Dita e Patatës, atherë është shumë e nevojshme që një ditë pas saj të themelohet një event që përmban aktivitete të ndryshme promovuese dhe që i kushtohen prodhuesve vushtrrias.

Duke pas parasysh që Vushtrria është e njohur për lokalet që e servojnë qajin si pije tradicionale, mund të tërhiqen shumë vizitor duke i dhënë fokus edhe servimit të vizitorve më qaj.

PROJEKTE DHE AKTIVITETE TË TJERA QË GLV DO TË JETË BARTËSE

⁶ QajFest është event që komuna e organizon rregullisht

- Hartimi i profilit të prodhuesve (dokument njoftues)
- Tregu lëvizës
- Aplikimi në grante për prodhues
- Ngritja e profesionistëve të rinjë
- Trajtime dhe sesione informuese lidhur me praktikat bashkohore
- Asistencë për plotësimin e standardeve dhe çertifikim të produkteve vendore

S4. PRODHUESIT PJESE E VENDIMMARRJES PUBLIKE

PRIORITETI STRATEGJIK 4⁷

Inkuadrimi i prodhuesve në vendimmarrje

Qëllimi 1	Qëllimi 2	Qëllimi 3
Inkuadrimi në vendimmarrjen e qeverisjes lokale	Inkuadrimi në Këshillin Ekonomik, në Qendrën e Biznesit dhe GLV	Emrimi i një përfaqësuesi të bizneseve në Asamblenë Komunale si vëzhgues

⁷ Objektivi Strategjik 4, është i elaboruar gjerësisht në Strategjinë për Zhvillim Lokal të Komunës së Vushtrrisë, si dokument i hartuar njëkohësisht me këtë dokument.

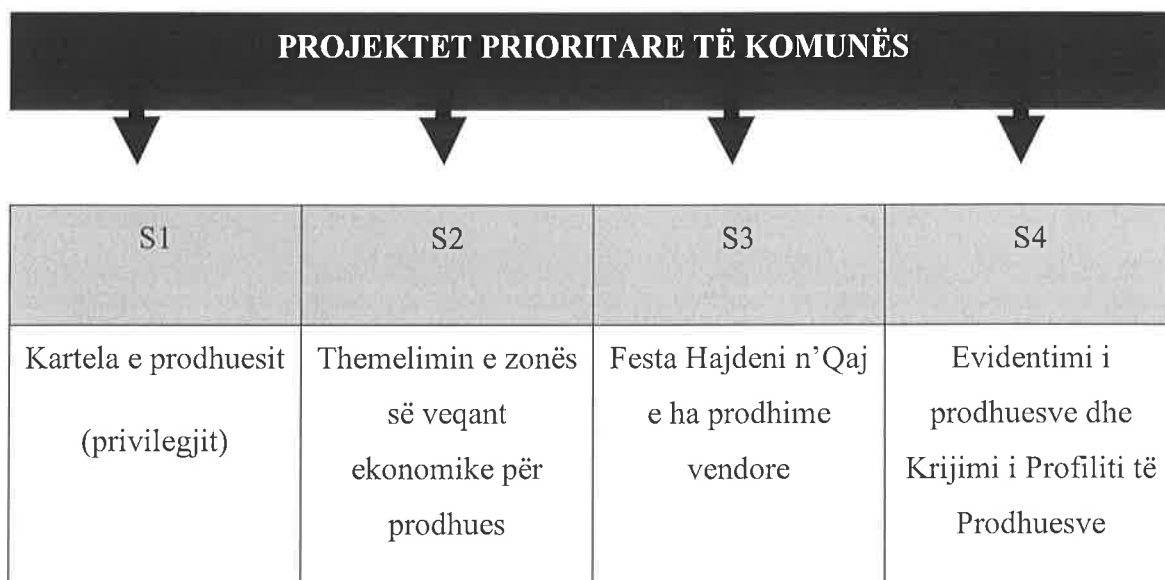
PRIORITETET

Në takimin e mbajtura Grupi Punues Komunal ka vlerësuar strategjitë dhe ka zgjedhur tre projektet më prioritare për secilin prej synimeve strategjike. Si shtesë, janë zhvilluar detyrat për të implementuar strategjitë dhe afatet e përafërta kohore për projektet prioritare (nga një projekt për secilin synim strategjik). Këto strategji dhe plane të veprimit janë paraqitur në tabelën e mëposhtme.

PRIORITETI STRATEGJIK 1		
Përkrahja administrative dhe fiskale e bizneseve prodhuese në komunën e Vushtrrisë		
A 1	A 2	A 3
Kartela e Privilegjit	Klubi i Prodhuesve	Zona 0 në tatim në pronë
PRIORITETI STRATEGJIK 2		
Rritja e kapaciteteve egzistuese dhe potenciale të prodhuesve		
A 1	A 2	A 3
Themelimi i zonës së veçant ekonomike për prodhues	Qendra trajnuese dhe inovative	Fondi komunal për prodhim
PRIORITETI STRATEGJIK 3		
Promovimi i prodhuesve vushtrrias		
A 1	A 2	A 3
Dita e prodhuesve vushtrrias në Prishtinë	Festa Hajdeni n'Qaj dhe ha prodhime vendore	Hartimi i profilit të prodhuesve
PRIORITETI STRATEGJIK 4		
Inkuadrimi i prodhuesve në vendimmarrje		
A 1	A 2	A 3
Inkuadrimi në vendimmarrjen e qeverisjes lokale	Inkuadrimi në Këshillin Ekonomik, në Qendrën e Biznesit dhe GLV	Emrimi i një përfaqësuesi të bizneseve në Asamblenë Komunale si vëzhgues

OBJEKTIVAT PRIORITARE NGA KOMUNA PËR ZHVILLIM DHE IMPLEMENTIM

Qëllimet në vijim janë zgjedhur për zhvillim të MENJËHERSHËM. Ekipet për veprim janë formuar dhe planet provuese të veprimit janë zhvilluar për të përgatitur projekt propozimet.

SPECIFIKIMI I NEVOJAVE PËR PROJEKT PROPOZIM

Para çdo project propozimi komuna do të pregadit deklaratën e nevojave për project propozimin. Pasi që komuna nuk ka një document identifikues për komunën atherë është shumë e nevojshme që të krijohet profile i komunitetit me seksionin e veçant për prodhues apo së paku profili i prodhuesve. Me posht do të paraqitet deklarata e nevojave për profilin e prodhuesve. Në shtojcën 2 do të paraqitet Deklarata e nevojave për Profilin e Komunitetit.

PLANET PËR VEPRIM⁸

Pas përzgjedhjes së projekteve më prioritare, komuniteti i ka identifikuar grupet e interesit për të krijuar ekipin për veprim. Këto ekipe veprimi kanë përgatitur planet paraprake për veprim. Projektet prioritare do të zhvillohen në projekt propozime.

PLANI I VEPRIMIT – IDENTIFIKIMI DHE HARTIMI I PROFILIT TË BIZNESEVE DHE PRODHUESVE

Tabela 5 –Plani për Veprim për Profilin e Bizneseve— Komuna e Vushtrrisë

Emri i aplikuar nga aktivitetit	Përkrahur nga	Data fillimit	Data e Data përfundimit	e Rezultatet e pritura	Komentet
Përgatitja e një projekt Komunës, Drejtoria për Zhvillim Ekonomik	Administrata e Komuna, donatorët	Prill 2020	Prill, 2020	Koncepti dhe propozimi janë përgatitur	
Parashtron propozimin	Drejtoria për Zhvillim Ekonomik	Kryetari i Komunës	Prill 2020	Sa më parë që është	Aprovimi është marrë

⁸ Planet për veprim të dedikuara për projektet janë mostër sa më e pëafërt me aktivitetet që komuna do të duhej ti ndërmerrë pas përzgjedhjes së projekteve prioritare në secilin vit. Buxheti nuk planifikohet pasi që shumë projekte kryhen me vetkontribut dhe planifikimi bëhet pasi që të ndërmerren keto aktivitete.

Emri i aktivitetit	i Aplikuar nga	Përkrahur nga	Data fillimit	Data e përfundimit	e Rezultatet e pritura	Komentet
për aprovim						
Definimin rregullativ	Drejtoria për Zhvillim Ekonomik	Kryetari dhe donatorët	Prill 2020	Prill 2020	Ligjërisht është procesuar	
Identifikojë burimet e financimit	Administrata e Komunës & Donatorët	Agjensionet partnere në Kosovë	Maj, 2020	Sa më parë që është mundur	Hartuesi dhe fondet për pajisje janë identifikuar	
Hartimi	Egzekutuesi	Administrata e Komunës	Qershor, 2020	Për tu diskutuar	Aprovimi i dizajnit përfundimtar	

PLANI I VEPRIMIT – ZONA E VEQANT EKONOMIKE PËR PRODHUES

Tabela 5 –Plani për Veprim për Zonën e veqant ekonomike për prodhues, Komuna e Vushtrrisë

Emri i aktivitetit	Aplikuar nga	Përkrahur nga	Data fillimit	Data e përfundimit	Rezultatet e pritura	Komentet
Përgatitja e një projekt	Administrata e Komunës	Komuna, GLV, Prodhuesit	Maj, 2020	Korrik, 2020	Koncepti dhe propozimi janë përgatitur	
Parashtron propozimin për aprovim	Komuna	Komuna, Bizneset dhe Qeveria e Kosovës	Gusht, 2020	Sa më parë që është mundur	Aprovimi është marrë	
Definimin rregullativ	Administrata e Komunës&Qeveria	Qeveria	Tetor 2020	Nëntor 2020	Ligjërisht është procesuar	
Identifikojë burimet e financimit	Administrata e Komunës	Qeveria	Korrik 2020	Sa më parë që është mundur	Hartuesi dhe fondet për pajisje janë identifikuar	
Hartimi	Egzekutuesi	Administrata e Komunës dhe GLV	Dhjetor 20120	Për tu diskutuar	Aprovimi i dizajnit përfundimtar	

PLANI I AKTIVITETEVE

Aktiviteti	Periudha e implementimit	Organet Përgjegjëse	Vepimet	Kosto financiare	Burimet financimit	Sqarime plotësuese
Krijimi i Grupit për Implementimin e Strategjisë	Dhjetor 2020	Kryetari i Komunës	Një zyrtar publik për secilën drejtori	S'ka kosto financiare		GIS merret me shqyrtimin e menyrës së implementimit dhe I rekomandon kryetari me plan vjetor dhe mujor
Kartela e Privilegjit	Dhjetor 2020	Drejtorja për Zhvillim Ekonomik Lokal	Identifikimi i prodhuesve; vendimi ose rregullorja për lehtësira	2500 euro në vit	Buxheti i Komunës, kategoria Mallra dhe Shërbime	kartela e privilegjon pronarin e saj me shërbime më të lehta dhe qasje në subvencionim
Përmirësimi i mëtejshëm i ofrimit të shërbimeve për bizneset – Standardizimi i Shërbimeve	Dhjetor 2020	Drejtorja e Administratës	Të vendosen rregullat e shërbimit	10.000 euro	Buxheti i Komunës, kategoria Mallra dhe Shërbime	Të hartohen shërbime standarde dhe të trajtohet stafi kompetent
Klubi i prodhuesve	Janar 2021	Kryetari i Komunës	Vendim i Kuvendit Komunal osë MoU ndërmjet prodhuesve dhe kryetarit	S'ka kosto financiare		Klubi i Prodhuesve krijohet si OJQ. Kryetari dhe Drejtori duhet të jenë antarë të Bordit
Rishqyrtimi dhe ndryshimi i rregulloreve komunale për përkrahje direkte dhe indirekte për prodhuesit.	Janar-Dhjetor 2021	Administrata komunale & Kuvendi Komunal	Analiza e rregulloreve dhe vendosja e qëllimeve për rregulloret e reja	S'ka kosto financiare		
Fondi Komunal për përkrahjen e prodhuesve	Janar -Shtator 2021	Kryetari & Drejtorja e Financave	Të planifikohet si pjesë e buxhetit apo si organ PPP	200.000 euro për çdo vit	Buxheti i Komunës dhe burimet e jashtme	Fondi mund të krijohet edhe si Fondacion me PPP
Zyra për Përkrahjen Profesionale dhe Teknike të Prodhuesve (mund të jetë si për të gjitha bizneset)	Shkurt, 2021	Kryetari	Të gjendet hapsira, të trajtohet stafi	10.000 në vit	Buxheti i Komunës	Mund të angazhohen edhe ekspert të jashtëm kohë pas kohe

Themelimi i zonës së veçant ekonomike për prodhues	Mars, 2021 - Dhjetor 2022	Administrata komunale & MTI	Të aplikohet në MTI	25.000 euro themelimi; 1.5 milion ndërtimi	Komuna dhe MTI
Laboratori i cilësisë dhe prodhimeve ushqimore	2021	Drejtoria për Zhvillim Ekonomik Lokal	Të fillohet me hartimin e koncept projektit dhe të aplikohet për financim	50.000-200.000 euro	Qeveria e Kosovës ose Agjensionet Ndërkombëtare
Këshilli Ekonomik					KE është i elaboruar në SZHEL
Grupi Lokal i Veprimit Vicianum					GLV është e elaboruar në SZHEL
Ekspozimi i prodhimeve lokale në subjektet ekonomike të shitjes me pakicë	Janar, 2021	Drejtoria e Administratës dhe Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik	Rregullore komunale	10.000 euro në vit	Buxheti i Komunës
Maratona "Të Marshojmë për Prodhimet Vendore", Vushtri-Prishtinë	2021	Drejtoria e Kulturës	Regjistrimi në Federatën Atletike	5.000 euro në vit	Komuna dhe Qeveria
Panairi i prodhimeve vushtrriase i plotsuar edhe me një pjesë të kulturës-Prishtinë	2021	Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik dhe Drejtoria e Kulturës	Të përfshihet si aktivitet në VicianumFest	5.000 euro në vit	Komuna e Vushtrrisë
Konferenca me ekspertë dhe biznese vushtrriase në Prishtinë	2021	Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik dhe Drejtoria e Kulturës	Të përfshihet si aktivitet në VicianumFest	5.000 euro në vit	Komuna e Vushtrrisë
Dhurimi i pakove me prodhime vendore për qytetarë në nevojë-Prishtinë	2021	Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik dhe Drejtoria e Kulturës	Të përfshihet si aktivitet në VicianumFest	5.000 euro në vit	Komuna e Vushtrrisë
Hartimi i profilit të prodhuesve (dokument njoftues)	Dhjetor 2020	Drejtoria e Kulturës		10.000 euro	Komuna e Vushtrrisë dhe burimet e jashtme
Tregu lëvizës	2021	Drejtoria e Administratës		15.000 euro	Komuna e Vushtrrisë dhe burimet e jashtme

Ngritja e profesionistëve të rinj të kualifikuar për prodhim	2021	Drejtoria e Arsimit	Të jetë pjesë përbërëse e arsimit profesional dhe në bashkëpunim me biznese	Ska kosto financiare	Të jetë pjesë përbërëse e arsimit profesional dhe në bashkëpunim me biznese
Trajtime dhe sesione informuese lidhur me praktikat bashkohore të menaxhimit të prodhimit	2021-2025	Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik		5.000 euro në vit	Qeveria e Kosovës ose Agjensionet Ndërkombëtare
Asistencë për plotësimin e standardeve dhe certifikim të produkteve vendore	2021-2025	Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik		5.000 euro në vit	Qeveria e Kosovës ose Agjensionet Ndërkombëtare
Inkuadrimi në vendimmarrjen e qeverisjes lokale, inkuadrimi në Këshillin Ekonomik, në Qendrën e Biznesit dhe GLV	2021	Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik	Rregullorja ose Memorandumi		Qeveria e Kosovës ose Agjensionet Ndërkombëtare
Emrimi i një përfaqësuesi të bizneseve në Asamblenë Komunale si vëzhgues	2021	Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik	Rregullorja ose Memorandumi		Qeveria e Kosovës ose Agjensionet Ndërkombëtare

REKOMANDIMET

- Të krijohet Grupi Strategjik, si organ i Drejtirive përgjegjëse i cili i rekomandon Kryetarit implementimin e aktiviteteve sipas periudhave vjetore dhe mujore.
- Komuna e Vushtrisë pas periudhës së pandemisë të merret menjehere me implementimin e strategjisë duke e mbledhë bordin dhe akterët e tjerë për diskutimin e agjendës dhe ndarjes së përgjegjësisë.
- Në fund të secilit vit, komuna, ekspertët dhe akterët lokalë të mbajnë punëtori për evaluimin e strategjisë dhe përgatitjen e raportit të të arriturave të deritashme.
- Në fillim të secilit vit komuna duhet të mbajë punëtori për përzgjedhjen e projekteve prioritare dhe hartimin e agjendës për implementimin e tyre.
- Për secilin projekt, në secilin vit të përzgjedhjes si projekte prioritare, komuna duhet të përcaktojë përgjegjësit e projektit, aktivitetit apo programit që duhet të implementohet.
- Duke pas parasysh që komuna nuk ka buxhet të rregullt në baza vjetore, personat përgjegjës duhet të krijojnë marrëdhënje komunikimi dhe të i njoftojnë akterët të cilët janë sugjeruar për financim apo implementim të tyre.
- Komuna duhet të bëjë përpjekje maksimale që të angazhojë në forma të ndryshme të gjithë antarët e bordit dhe në mënyrë indirekte edhe grupet lokale.
- Të themelohen trupat e sekura të prodhuesve dhe të inkuadrohen në vendimarrjen komunale
- Sa më shpejt të rishiqohen dhe ndryshohen rregullorët komunale
- Të themelohen marrëdhënje funksionale të komunës me të gjitha trupat e bizneseve dhe GLV.
- Të merren parasysh dhe implementohen të gjitha elementet dhe karakteristikat e konceptit LEADER.

- Të hulumtohet vazhdimisht për fonde (grante, financim, donacion) në të gjitha agjensitë kombëtare dhe ndërkombëtare të cilat e mbështesin prodhuesit dhe konceptin LEADER dhe gjithashtu të kërkohet fonde për financimin e projekteve edhe nga agjensitë dhe institucionet tjera në favor të prodhuesve.
- Inkurajohet komuna që pavarësisht përfundimit të marrëdhënjes kontraktuale me hartuesit e strategjisë të i drejtohen atyre për sqarime dhe gjithashtu të ftohen në punëtoritë vjetore të vlersimit të performavës apo planit për vitin e ardhshëm.

Emri i projektit

Emri i projekti duhet të jetë përshkruar në mënyrë të mjaftueshme, me qëllim që të kuptohet se çka është dhe se ku ndodhet.

Qëllimi i projektit

Qëllimi, pjesë e secilit është ky projekt duhet të theksohet në mënyrë specifike dhe të kuptueshme. Nëse strategjitë dhe projektet e tjera janë ose do të jenë pjesë e këtij qëllimi, deklarohuni se si ky projekt ndërlidhet dhe se cilat veprime parashikohen ose janë planifikuar për të përfunduar strategjitë e tjera, në mënyrë që të arrihet qëllimi i përgjithshëm.

Rezultatet e pritura

Përshkruaj rezultatet e pritura të projektit. Këto rezultate të pritura do të jenë objektivat që mund të maten për të parë nëse projekti është duke e përmbushur atë që keni përcaktuar të bëjë. Shembulli në vijim është ajo çka duhet : *Do të themelohet një qendër për përkrahje të projekteve dhe të biznesit. Ajo do të vendoset në një zyrë që aktualisht nuk është duke u shfrytëzuar dhe do ta ketë ekspertë të profileve të ndryshme që do të punojnë me orar të plotë. Kjo qendër do t'u shërbimë të drejtpërdrejta profesionale bizneseve dhe do të jetë gjenerator për projekte. Pritet që gjatë vitit të parë të kontraktohen shtatë investitorë që punësojmë nga më së paku 10 puntorë të rinjë. Qendra do të organizojë rrjetin e marketingut të biznesit të dhe të mesëm dhe prodhojë plane të veprimt të zhvillimit ekonomik lokal.*

Lokacioni

Të jepen hollësitë se ku do të vendoset projekti. Komunitet e Kosovës po ballafaqohen me përgatitjen e planit të ardhshëm urbanistik; prandaj është domosdoshmëri përcaktimi i lokacionit për projektet e ndryshme. (Shënim: Shumë komuna e kanë identifikuar si pjesë të planeve të tyre strategjike, zhvillimin e zonave industriale, të inkubatorëve të

biznesit dhe të projekteve të bujqësisë, për të cilat kërkohet hapësirë dhe lokacion, por në të shumtën e rasteve nuk janë identifikuar lokacionet për këto projekte.)

Afatet kohore

Përshkruaj se kur do të fillojë projekti dhe të identifikohen pikat e ndryshme të rëndësishme që do të arrihen gjatë implementimit të projektit. Paraqitni datën se kur pritet përfundimi i projektit. Afati kohor mund të paraqitet duke e përdorur një diagram të thjeshtë me pikat e rëndësishme, për të siguruar tregues të qartë se kur do të realizohen detyrat e ndryshme dhe se kur do të përfundohet projekti.

Plani i veprimit

Plani i veprimit ose i punës paraqet në hollësi se për çka ka të bëjë projekti, dhe përshkruan renditjen e asaj se çka duhet të realizohet sipas një rendi të caktuar dhe nga kush, që projekti të përfundohet me sukses. Shkurtimisht, ai është plan i qartë dhe një grup udhëzimesh që i drejton ata të cilët do të implementojnë projektin. Kjo po ashtu u tregon agjencive financuese se ekziston një dizajn logjik. Plani i veprimit duhet të ketë lidhshmëri me datat e përcaktuara në seksionin e afateve kohore.

Detyrat konkrete dhe përgjegjësitë

Në këtë pjesë identifikohet se kush (individit, ekipi i komunitetit, kontraktuesi, etj.) ka përgjegjësinë për çdo detyrë ose aktivitet të identifikuar në planin e punës. Kjo e lidhë planin e punës dhe afatin kohor me individët specifik ose grupet e caktuara, të cilët do t'i realizojnë detyrat dhe aktivitetet.

Personat përgjegjës

Kjo është listë e plotë me ata individë dhe organizata që përgjigjen për implementimin e suksesshëm të projektit, siç janë ekipi i implementimit të projektit të GLV ose ekipi thelbësor.

Koordinimi

Kjo pjesë e propozimit përcakton se si ekipet e implementimit do të komunikojnë dhe do të koordinohen me agjencitë e tjera të zhvillimit lokal ose me planet rajonale.

Propozimi duhet të identifikojë këto agjenci dhe të sqarojë hollësisht se si do të vendoset dhe të mbahet ky kontakt.

Strategjia e marrëdhënieve me publikun

Marrëdhëniet dhe komunikimi me publikun janë shumë me rëndësi për një zhvillimit ekonomik lokal të suksesshëm. Prandaj, propozimi duhet të tregojë se cilat metoda ose procedura të shpërndarjes së informatave do të përdoren dhe kush do të jetë përgjegjës për marrëdhëniet dhe komunikimin me publikun gjatë implementimit të projektit. Këtu përfshihet edhe fakti se si do të përfshihen mediat për të avancuar punën e projektit dhe për të informuar komunitetin e gjerë rreth aktiviteteve të GLV.

Mundësitë për zhvillim të mëtejshëm

Përpjekja e planifikimit strategjik dhe projekti i GLV duhet të konsiderohen si fillim, e jo si fundi i procesit. Prandaj, në propozim duhet të përfshihet një tregues i projekteve, strategjive dhe i qëllimeve që do të pasojnë në të ardhmen. Merrni parasysh se si projekti mund të shfrytëzohet si trampolinë për të vazhduar dhe zgjeruar përpjekjet e GLV pas implementimit të projektit të menjëhershëm, siç është fillimi i projekteve ose i strategjive të reja ose krijimi i institucioneve të reja për të vazhduar më tutje punën e GLV.

Buxheti

Buxheti duhet të ndërlidhet me planin e veprimit dhe afatin kohor. Ai duhet të jetë buxhet realistik që do të mundësojë përfundimin e projektit. Nëse jo, të propozohet se si do të merren fondet shtesë. Buxheti është element i rëndësishëm në propozim dhe do të përdoret si bazë për monitorimin e shpenzimit të fondeve, prandaj ai duhet të saktësojë njësitë se për çka do të shfrytëzohen paratë dhe se si do të shpenzohen ato.

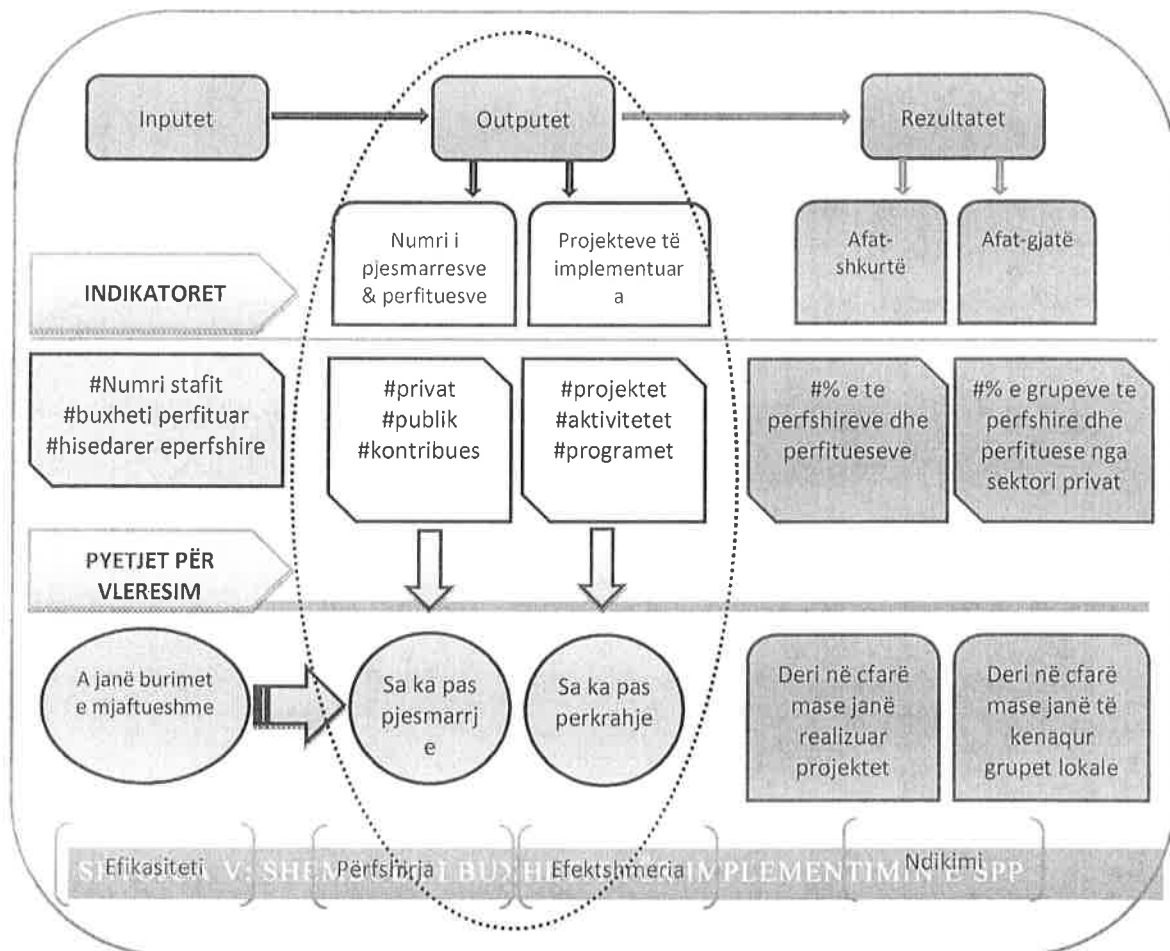
Financime të tjera

Të përshkruhet çdo plan, si pjesë e propozimit ose në vazhden e planit strategjik, për të kërkuar financim nga donatorët e tjerë (qeveritë nacionale ose rajonale, organizatat e tjera financuese, ndihmesë teknike, etj.). Theksoni se kujt do t'i dorëzohen propozimet dhe për çfarë qëllimi.

SHTOJCA IV: PËRCAKTIMI I TREGUESVE MATËS

“Treguesit e Bazuar në Performancë” janë vendosur në *Matricën për Monitorim dhe Raportim*. Treguesit kryesor janë ndarë në mes të efekteve dhe rezultateve. *Efektet* maten në bazë të aktiviteteve të organizuara dhe rezultateve të arritura. Ato e përshkruajnë nivelin e efektivitetit dhe rezultateve të arritura si pjesë e vlerësimit të brendshëm dhe të vazhdueshëm. *Rezultatet* maten në bazë të ndikimit të arritur si pjesë e një vlerësimi të jashtëm i cili do të zhvillohet në baza periodike vjetore.

Mirëpo, siç edhe shihet në tabelën në vijim, arritjet dhe rezultatet do të realizohen vetëm me aktivitete të mjaftueshme të garantuar nga organet përgjegjëse komunale, me investime shtesë në burimet jashtme (buxhet dhe personel) dhe përfshirje më të madhe të palëve të interesuara, p.sh. prodhuesit, fermerët lokal, grupet e interesit, ekspertët lokal, përfituesit, përkrahja direkte dhe indirekte publike etj.

SHTOJCA V: SHEMBULL I BUXHETIT PËR IMPLEMENTIMIN E SPP

Shembull i planifikimit të buxhetit për implementim të strategjisë:

BUXHETI I REKOMANDUAR PËR IMPLEMENTIMIN E SPP					
Te hyrat	Vitet				
	2019	2020	2021	2022	2023
Të rregullta nga komuna		130,000 €	130,000 €	130,000 €	130,000 €
Kontributi në natyrë nga angazhimi prodhuesve		35,000 €	35,000 €	35,000 €	35,000 €
Kontributi në natyrë nga komuna (qiraja, stafi angazhuar etj)		5,000 €	5,000 €	5,000 €	5,000 €
Finacimet nga komuna (bashkefinacime të projekteve)		100,000 €	100,000 €	100,000 €	100,000 €
Finacimet nga jashtë (partnerët implementimit të projekteve)		100,000 €	100,000 €	100,000 €	100,000 €
Bashkëfinacimet nga përfituesit e projekteve		50,000 €	50,000 €	50,000 €	50,000 €

Shembull i Buxhetit për Projekt

PËRSHKRIMI I AKTIVITETIT	NJESIA		VLERA	GRANTI TOTAL	PJESMAR R/ IMPLENE TUESIT	TOTAL IMPLEM ENTUSIT	Burimet tjera	TOTAL EURO
	SASIA	VLERA						
I. Pagat (stafi i rregullt i angazhuar)								
A. Stafi I rregullt (nr pozita dhe paga)								
1. Menaxheri i Projektit	muaj	3	100	300	100	300	-	€ 600.00
2. Kordinatori i projektit/assitent administrative	muaj	3	100	300	100	300	-	€ 600.00
Subtotal, Long-Term Staff				€ 600.00	#	€ 600.00		€ 1,200.00
B. Stafi i përkohshëm								
2. Trainer& ekspert/i përkohshëm dite	dite	5	20	400	50	250	-	€ 650.00
Subtotal, Short-Term Staff				€ 400.00	#	€ 250.00		€ 650.00
Total, Pagat				1,000	-	850		€ 1,850.00
II. Benefitet tjera								
A. Honoraret per angazhimet plotësuese (dizajder, promoter, praktikant, pjesmarres, etj)		20		50	-	-	-	€ 50.00
Total, Benefitet		20		50	-	-		€ 50.00
III. Shpenzimet tjera direkte								
1 Telekomunikacioni	projekt	20		20	40	40		€ 60.00
2 Organizimi I konferencave, tryezave	projekt	2,000		2,000	1,000	1,000		€ 3,000.00

<i>Total, shpenzimet direkte</i>	2,020	2,020	1,040	1,040	€
IV. Shpenzimet e shperndarjes dhe aktiviteve					
A. Emri i aktivitetit					
1 Karburantet	400	400	200	200	€
2 Ushqimi etj Vizibiliteti (broshura, 6 banerë, billboard)	1,000	-	600	600	€
		1,000	600	600	€
Sub-Totali për aktivite	1,400	1,400	800	800	€
Grand Total		5,470		3,540	9,010.00

Për zbatimin e kësaj strategjie obligohen:kryetari i komunës, Drejtoria për Ekonomi, Bujqësi, Pylltari dhe Zhvillim Rural si dhe drejtoritë tjera komunle.

Nasuf Aliu

Kryesues i Kuvendit

